

ZAMONAVIY AXBOROT TEXNALOGIYA QURILMALARI YORDAMIDA BULUTLI TEXNALGIYALARINI FOYDALANUVCHILARNING HAYOTI VA ISH FAOLIYATI DAVOMIDA AFZALLIK VA KAMCHILIKLARI

Amirov Islombek Dilshodbek o'g'li

Andijon davlat universiteti, Axborot texnologiyalari va kompyuter injiniringi talabasi.

Anatatsiya: *Mazkur maqolamda hozirgi kunda ishlatilib kelinayotgan bulutli texnologiyalarni qo'llash, foydalanish maqsadi hamda muomolari shuningdek, hozirgi kunda keng qo'llanib kelinayotgan bizga tanish bolgan, Microsoft cloud bulutli texnalagoyiyasi, mobil telefonlarimizda Gmail akauntimizga taqdim etiladigon bulutli texnologiyasi va boshqa bulutli texnologiyalaridan foydalanayotganda uning imkoniyat va kamchiliklarini yoritib berilgan.*

Kalit so'zlar: *Microsoft cloud, Gmail, OnDrive, Telegram Coud, Google Docs, Kommpyuter, Mobil telefon, Internet,*

KIRISH:

Hozirgi kunda zamonaviy kompyuter foydalanuvchilari, mobil qurilmalar, texnikalar texnologiyalar, kundalik hayotimizda mustahkam o'rin olib ulgidi va Ushbu rivojlanga davrda internetsiz hayotni tasavur qilish qiyin bo'lib qoldi. Internet foydalanuvchilar internetdan foydalanish va internetda fayllarini saqlash uchun bulutli texnologiyalar yaratilgan. Biz hayotimiz davomida o'zimiz bilmagan holda bulutli texnologiyalardan foydalanib kelamiz. Bulutli texnologiyalari so'ng yillarda kompyuter texnologiyalarining eng mashxur texnologiyalardan biri bo'lib qoldi. Shunday bulutli texnologiyalarini foydalanuvchilarga taqdim etayotgan kompaniyalar mavjud. Shulardan Google Docs, Gmail, Twitter, Amazon, Facebook, xizmatlarga asoslangan onlayn bulutli texnologiyalar orqali amalga oshiriladi.

[Bulutli texnologiya asoslangan kompaniyalar]

Bulutli texnologiya nima degan savolga javobni qisqacha so'zlar bilan ta'rif berib o'tib ketamiz. Bulutli texnologiya bu ma'lumotlarni qayta ishlash texnologiyalari bo'lib, unda internet foydalanuvchilarga onlayn xizmat sifatida taqdim etiladi.

Hozirgi kunda "Bulutli texnologiyalar" ning turlarga ajratish mumkin.

Shaxsiy(xususiy) - Xizmatdan bitta tashkilot manfaati uchun foydalaniladi va nazorat qilinadi. AT infratuzilmasi mijoz yoki provaydarning binolarida joylashgan.

Ommaviy - Ushbu toifadagi xizmatlar mavjud. Katta tashkilotlardan iborat foydalanuvchilar va kompaniyalar. Foydalanuvchilar bulutni boshqara olmaydi va saqlay olmaydi, bular egalik huquqidir.

Gibrid - Bu guruh oldingi ikkita toifaning afzalliklariga ega. Bunday xizmatlar, qoida tariqasida, mavsumiy faoliyatga ega bo'lgan, o'z imkoniyatlariga ega bo'lmagan tashkilotlar tomonidan qo'llaniladi, shuning uchun ular ma'lum vaqt davomida tashqi resurslardan foydalanadilar.

Klan (Jamo) - bu keng jamoatchilik tomonidan bepul foydalanish uchun mo'ljallangan bulutli texnologiya. Bu jamoa bulut texnologiyalari asosan tijorat, akademik va davlat tashkilotlariga (yoki ularning har qanday birikmasiga) egalik qilishi, boshqarilishi va boshqarilishi mumkin. Jamoa bulut jismonan egasining yurisdiksiyasida - xizmat ko'rsatuvchi provayderda mavjud.

Bulutli texnologiyalar yordamida taqdim etayotgan imkoniyatlarga qaraydigan bo'lsak, ya'ni turli xil xabarlar, o'zaro muloqotlar, matn, ovozli, habarlar hattoki video muloqotni, turli ko'rinishdagi (matn, garfik, video va hakoza) bulutli texnologiyalar vositasida amalga oshiriladi. Demak maqsadimiz ham bulutli texnologiyalarning mazmun mohiyatini ta'lim sohalarida, biznes, davlat tashkilotlarida yetarli darajada ishlatilishni yoritish. Ushbu ta'lim sohasida foydalanuvchilarni masofadan turib o'qitish bulutli texnologiyalaridan foydalana olishning usul va vositalari bir so'z bilan aytadigon bo'lsak, ta'lim jarayonlarida Microsoft cloud ta'lim texnologiyalari tadbiq qilishning xorijiy tajribalardan asoslanib zamonaviy usullaridan biri desak ham bo'ladi.

Bizga tanish bo'lgan Microsoft cloud ham kompyuter, flanshet, mobil telefonlarimizdan foydalanish vaqtida bizga yengillik yaratib beradi. Oddiy misol tariqasida aytadigon bo'lsak gmail akaunt ochganimizda bizga Google bulutli xotiradan ma'lumotlarimizdi saqlashimiz uchun 5GB joy ajratadi ya'ni foydalanuvchilar hech etibor berib foydalangan bo'lsa agar. Mobila telefonda telegram meesageda ham bulut xotiradan foydalanib kelamiz. Va biz mobil telefonimizdan foydalanilayotgan paytimizda bizdan telefonimiz ma'lumotlarimizni (gmailda) akauntimizda joylashgan va OnDrivega sinxronlashdi so'raydi yoki o'zimiz mobil telefonimizdan sinxronlashdi sozlab qo'yamiz, sinxranizatsiyani yoqib qoyganimizda bizning ma'lumotlarimi bulutli texnologiyaga avtomatik ravishda saqlanadi. Bu bulutli texnologiyaning foydali qulaylik tomoni shundaki kompyuterimiz va mobil telefonimiz xotirasidan joy band qilmaydi va bizning ma'lumotlarimiz akauntimizda saqlanib qoladi. Keginchalik telefon yoki kompyuterimizdi yo'qotib qo'yadigon bo'lsak, yoki buzilib qolsa bizning ma'lumotlarimiz bulutli xotiradan akauntimizdi login, parol orqali kirib ma'lumotlarimizni saqlab olishimiz mumkin. Bulut texnologiya ichida saqlanayotgan ma'lumotlardan har kim foydalanish mumkin bunga faqatgina, kompyuter, planshet, mobil telefon internet tarmog'iga ulangan bo'lishi kerak.

AFZALLIKLARI:

Kompyuterlar yuqori xotira va ko'p xajimli disklarga ega bo'lishlari shart emas. Chunki barcha ma'lumotlar va hamma dasturlar bulut serverlarida saqlash ham mumkin. Katta hajmga ega bo'lgan shaxsiy statsionar kompyuterlar, noutbuklar, netbuklar, orqali foydalanuvchilar bulutga kirishlari mumkin. Foydalanuvchilar uchun kompyuterlarni, mobil telefon qurilmalar orqali ishlash sifati jadal darajada oshdi. Foydalanuvchilar kompyuter dasturlar, fayllarni bulutli hisoblashlarda fayllardan erkin foydalanish imkoniyati mavjudligi. Agar ma'lumotlar bulutda saqlanilayotgan bo'lsa, bu ma'lumotlardan istalgan vaqtda foydalanishlari mumkin faqatgina internet tarmog'i mavjud bo'lgandagina foydalanish mumkin. Bulutli texnologiyalarda amalga oshiriladigan hujumlar ularni bartaraf etish, axborot himoyasi, apparat va dasturiy ta'minotlarning qo'llash imkoniyatlari va tahdidlarga qarshi kurashish metodlari bilan bulutli texnologiya server xodimlari zaifliklarni oldini olib himoyalab keladi.

KAMCHILIKLAR:

Endi Bulutli texnologiyalarini kamchiligiga keladigon bo'lsak , Internet bilan doim aloqada bo'lishi lozim. Hamda bulutli texnologiyalaridan foydalanish har vaqt internet bilan ulangan bo'lishi kerak. Bundan tashqari bulutli xotiraga kompyuter orqali malumotlarimiz yuklangan paytda bir nechta ilovalar mavjud bo'lib, ular asosan kompyuterga yuklanadi va ularni uzoq vaqtgacha ishlash imkoniyati bo'ladi. dasturlar bo'lmasa ma'lumotlarni bulutli xotirga joylash jarayoni ham bo'lmaydi. aksariyat O'zbekistonning chekka bir hududlarini inobatga oladigan bo'lsak internetning ishlash tezligi sekinligi bulutli xotiraga ma'lumot yuklash jarayonida bir qancha vaqt talab qilib ma'lumotlarimiz saqlanmaslig holatlari yuzaga kelishi mumkin.

Foydalanuvchilar tomonidan bulut texnologiyalariga qo'yilgan har bir ma'lumot xavfsizligi xavf ostida bo'lishi mumkin. Lekin bunda birinchi masala provayderga foydalanuvchining ishonish muxim o'rinda turadi. Agar bulutli texnologiyalar provayderi ma'lumotlar almashishini ishonchli shifrlasa, zahira nusxalasa va bulutli texnologiyalar soxasi bozorida o'ziga yarasha tajribaga ega bo'lsa bu holda xavfsizlik borasida muomolar tug'ilmaydi. Fakt sifatida shuni aytish mumkinki bulutda yo'qolgan ma'lumotlarni qaytarish mumkin emas. Yana bir kamchiliklaridan oddiy bir misol keltirib ketadigon bo'lsak, agarda gmail akauntizdi hackerlar, yoki oddiy foydalanuvchilar login, parolingizdi biladigan bo'lsa sizning shaxsiy ma'lumotlaringiz yomon niyatli insonlar qo'lga tushib qolishi mumkin buning ortidan juda og'ir bir jinoyatlar olamiga kirib qolish hechgap emas.

Muommoga yechim:

Mukammall hafsizlik o'zi yo'q sababi internet makonida yurar ekanmiz qaysidur joytida zaiflik topladi. Ushbu zaifliklardi ertaroq topib avvalroq tashqi hujumlarni oldini olinsa mumomoga yechim bo'la oladi desak ham bo'ladi. Avvalo Bulutli texnologiyada emas barcha axborot olamida xavfsizlik har birinchi o'rinda turadi. Bulutli texnologiyada alohida e'tibor talab sohadir. Aks holda, u mijozlarini

yo'qotadi, chunki IT infratuzilmasi maxfiy va strategik ma'lumotlarni saqlash uchun ishlatiladi va shuning uchun ishonchli himoyalangan bo'lishi kerak. Xizmat ko'rsatadigan bulutli texnologiya provayderlar har doim o'z serverlarida saqlanadigan ma'lumotlarni maxsus kriptografik dasturlar yordamida shifrlanishi lozim, ma'lumotlarni vakolatli foydalanuvchilar tomonidan o'rnatilgan parol yordamida bulutli texnologiyalariga kirishni taminlanishi lozim.

XULOSA:

Axborot texnologiya rivojlangan davrda odamlarning ma'lumotlarini yer yuzini istalgan internet tarmogi mavjud joyidan turib bulutli xotirga kirib o'z ma'lumotlaridan foydalanish va shundan so'ng o'z havfsizlariga ishonch komil qilishlari lozim. Shunday qilib, bulutli texnologiyalar har bir foydalanuvchilar uchun hayotni axborot olamida osonlashtiradigan eng tez rivojlanayotgan va tezkor daromad keltiradigan texnologiyalarning yorqin misolidir. Internet yoki bulutli dasturlar bizni o'z tarmoqlarini yuklash tizimi orqali bog'laydi, bu bizning hayotimizni qulay qiladi va xavfsiz amalga oshadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

- 1.
2. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii>
3. Furht B. Escalante A. Handbook of cloud computing. Boston, USA: Springer US; 2010. p. 22–3.
4. Gulyamov, S.S. va b. (2019). Raqamli iqtisodiyotda blokcheyn texnologiyalari. -T.: Iqtisod-Moliya. 396 b
5. https://en.wikipedia.org/wiki/Cloud_computing
6. <https://ilyarm.ru/uz/uslugi-oblachnyh-tehnologii-chto-takoe-oblachnye-tehnologii-i-zachem.html>
7. Булутли технологиялар - Информатика, компьютер, интернет, алоқа
Муаллиф: Равшан Ҳамдамович Аюпов Ҳаммуаллиф: Бобир Бахирович Хидиров
Нашр йили: 2021 Тили: Ўзбек (лот) Бетлар: 94
<https://kitobxon.com/oz/asar/7703>
8. www.google.ru
9. Amirov D.M, Atajonov A.Y, Ibragimov D.A, Raximjonov Z.Y, Saidxo'jayev S.S. "Axborot - Kommunikatsiya texnologiyalari izohli lug'ati" BMTTD ning O'zbekistondagi vakolatxonasi, 2010.
10. Kruk B.I. Telekommunikatsion sistem seti. Sovremenne texnologi.M: Goryachaya liniya – Telekom 2003 yil.